

8. VIII. 1884

Nesreča nam je pred 40 leti ugrabila vodnika, duševnega očeta in dejanskega ustvaritelja Sokolstva. Dr. Miroslav Tyrš je našel pregodnjo smrt v valovih reke Aache; ni preminul po dokončanem delu, sredi njegovega ustvarjanja smo ga izgubili.

Toda to predčasno zaključeno življenje je rodilo bogatejše plodove nego druga, do kraja dognana.

Tyrš je duševni oče Sokolstva. V njem je najprej vstala velika, srečna misel; njegov silni duh jo je prvi domislil do kraja. Kakor izklesan iz kamna stoji pred nami njegov svetovni nazor, njegov «filozofski sistem», njegovo, naše Sokolstvo. Telesna in moralna medsebojna vzgoja množic naroda s požrtvovalnim, nesebičnim delom v bratskem krogu in s tem evolucija vsega naroda na višjo stopnjo telesne in duševne kakovosti — to je jedro Tyrševe sokolske ideje.

Tyrš ni zidal svoje ideje na minljive razmere. Bistvo njeno bo vedno veljalo, neomajno in absolutno. Dokler verujemo v socialne dolžnosti posameznika in dokler se bodo našli ljudje, ki se bodo zavedali teh svojih socialnih dolžnosti, jim bo vedno najlepše in najvišje stremenje življenja, ustvarjati tisti skupini človeštva, v kateri žive in delujejo, trajne vrednote, podaljšati svoje življenje v večnost. To je tudi bistvena lastnost sokolskega dela, ki vodi narod od stopnje do stopnje na višji nivo telesne in duševne vrednosti. Zaradi tega je tudi Tyrševa sokolska ideja skala, na katero je zidana naša stavba, zaradi tega se vedno sklicujemo nanj in na njegove nauke: saj nam ni dal nekaj minljivega, izpremenljivega, temveč v svojem jedru trajan, neomajen zakon.

Tyrš pa ni bil samo mislec, ampak hkratu mož dela. Pristopil je takoj k izvedbi svojih misli; on je tudi dejanski začetnik Sokolstva. Bil je organizator prvega sokolskega društva, sodeloval je pri ustanovitvi drugih društev, ki so prvemu sledila. Ustanovil je in urejal skupno glasilo; v njem je priobčeval svoje številne članke o Sokolstvu, telovadbi, organizaciji itd. On je prvi ustvaril prednjaški zbor v tisti obliki, ki je tako značilna za Sokolstvo in ki tvori hrbtenico vse organizacije in pogoj njenega trajnega uspevanja.

V Tyrševem duševnem razvoju, njegovem poklicu in življenjskih okoliščinah je sreča združila tiste komponente, ki so značilne tudi za njegovo sokolsko delo. Njegova humanistična vzgoja ga je poznala z grškimi in rimskimi klasiki; z veseljem je študiral stare Grke in njihovo kulturo. Narod v harmoniji telesnih in duševnih sil je vstajal pred njegovimi očmi. Zdravniški nasvet ga je v praksi privedel k telovadbi; spoznal je telovadbo in njeno telesno korist, pa tudi telovadišče kot šolo socialnih vrlin. Njegov študij logike je dobil karakterističen odsev v njegovem telovadnem sestavu. K temu so prišla gesla

revolucije, svoboda, enakost, bratstvo; v njegovem času so se avstrijski narodi zavedli svojega življenja. Mož širokega obzorja je takoj bil pritegnjen v revolucijo duhov, ki jo je 1859. leta začel Darwinov nauk o razvoju živih bitij v boju za obstanek. Nad vsem tem je plavala ideja lepote, tesno spojena s Tyrševim poklicem.

Veleum njegov je bil pozvan in sposoben, da vse te komponente združi v eno celoto: genij je ustvaril sokolsko idejo. Med nami živi in bo živel kot naš vodnik, iz zakladnice njegovega duha črpamo in bomo črpali.

Slavnostni govor na II. sokolskem saboru

Govoril starosta JSS. Engelbert Gangl.

Bratje in sestre! Čestita gospoda!

Svečana deklaracija ujedinjenega Sokolstva Srbov, Hrvatov in Slovencev, proglašena v 1. broju «Sokolskega Glasnika» leta 1919., govori: «Narod Srba, Hrvatov i Slovencev jeste jedan. Sokolska društva Srba, Hrvatov i Slovencev bila su, jesu i moraju biti narodna društva. Narod je jedan, pa i sokolska društva moraju biti jedna. — Slavenstvo jeste jedno. Narod Srba, Hrvatov i Slovencev jeste deo Slavenstva. Sokolstvo Srba, Hrvatov i Slovencev bilo je, jeste i mora biti slavensko i jedno. — Slavenstvo je deo čovečanstva. Ideali čovečanstva su jedni. Slavensko Sokolstvo, a i Sokolstvo Srba, Hrvatov i Slovencev težilo je, teži i težiti će za ostvarenjem tih ideala!»

Tako smo pred petimi leti začrtali pot do I. sokolskega sabora, ki je na Vidov dan leta 1919. v Novem Sadu položil temelj ujedinjenemu Sokolstvu našega naroda — Sokolskemu savezu Srbov, Hrvatov in Slovencev, kateri naziv naše ujedinjene sokolske organizacije smo prekrstili dne 30. avgusta 1920. v Mariboru v naziv «Jugoslovenski Sokolski Savez».

Izza I. sabora do danes nismo krenili niti za las od temeljnega principa, ki se enostavno glasi: Ena država, en narod, eno Sokolstvo! — Ta beseda je postala sedaj meso in kri vseh tisočev, ki so današnji dan zbrani pod našo zastavo. To dejstvo je kakor nebeška rosa, ki blagoslavlja, jača in pospešuje našo moč in rast, ki vzgaja naši domovini in našemu narodu najboljše sinove in najkrepostnejše hčere in ki nas druži v eno véliko sokolsko rodovino, v življenju in smrti brezpogojno vdano in služečo vélikim sokolskim idealom bratstva, enakosti in svobode! Kjerkoli so kompromisi možni ali opravičeni, v tem bistvu in jedru našega Sokolstva ni in ne sme biti nobenega kompromisa! Mi vsi smo eno, vsak je last nas vseh, naše življenje je pozitivno ustvarjajoča sila, ki so nje pridobitve in dobrine razgrnjene po vsej naši zemlji kakor plodovita njiva, kamor naj hodi narod žet to, kar je zraslo iz semen našega sokolskega dela! Tako je in tako ostane na vekomaj!

Od vsega srca obžalujem, da ne stoji danes na mojem mestu drugi mož — oni nepozabni brat, ki ga je na prvem našem saboru dvignilo zaupanje nas vseh na položaj prvega staroste Jugoslovenskega sokolskega saveza — naš blagopokojni dr. Ivan Oražen! Srce mi velewa, da se spominjam v prvi vrsti njega, ki nam ga je kruta smrt ugrabila,

ko je bil v ponosnem razmahu moške dozorelosti in sokolskega idealizma, ki nam je bil svetel vzor bratstva in ljubezni, ki je njegovo ime vsa domovina izgovarjala s spoštovanjem! Brat dr. Ivan Oražen, naš prvi starosta, je omahnil v črno zemljo, da naprej živi v naših srcih, obdan z neminljivo našo ljubeznijo, ki nam sije na naših potih večni luči enako! Pozivljam vas, bratje in sestre, da imenu in spominu prvega našega staroste brata dr. Ivana Oražna zakličete trikratni: Slava! Slava! Slava!

Spominjam se z bratskimi čuvstvi hvaležnosti vseh bratov in sestrá, ki so v dobi izza I. našega sabora do danes umrli ter ostavili za seboj jasno pot dela in poštenja. Koderkoli so razpostavljene njih gomile, nikamor ni tako daleč, da bi ne mogla tja naša bratska ljubav in naša žalostna misel, ki se sklanja nad njih poslednjimi domovi in jih krasi z vencem rože nezvenelke! Tudi njih spominu: Slava! Slava! Slava!

Od spomina in imena mrtvih bratov in sestrá prehajam k vam, ki ste se živi in ponosni zbrali na naš poziv in na naše povabilo v teh prostorih, da prisostvujete svečani otvoritvi II. jugoslovenskega sokolskega sabora, kakor nam ga predpisuje naša vidovdanska sokolska ustava iz leta 1919.

Prva moja pozdravna beseda velja Njegovemu Veličanstvu kralju — našemu sokolskemu bratu Aleksandru Karadjordjeviću! Sivi Sokoli Njegovega rodu in imena, junaški Njegovi predniki od Črnega Jurja do Petra Mrkonjića so se borili za krst častni i slobodu zlatnu, dokler niso z junaškim končnim zamahom meča kralja Aleksandra presekali lancev našega robstva in našega mučeništva ter osvobodili naše zemlje in ujedinili našega naroda! Mi živimo sedaj v tej svobodi in ker smo njeni poborniki, jo znamo pred vsemi drugimi pravilno ceniti in pravilno uporabljati. V robstvu in nadlogah smo bili rušilci starega sveta krivic, prevar in izkoriščanja, v svobodi pa smo in ostanemo zidarji nove zemlje in oblikovalci novega, to je jugoslovenskega človeka, ki naj bo zaveden, delaven in svoboden državljan — kras in biser svoje domovine! Svojemu kraljevemu sokolskemu bratu iskreni, bratski: Zdravo! Naj živi Njegovo Veličanstvo kralj Aleksander I., naj živi Njegov kraljevski dom!

Pozdravljam zastopnika Njihovih Veličanstev kralja in kraljice gospoda generala Srečkovića ter ga naprošam, da naj bo na Najvišjem mestu tolmač zagotovila naše vdanosti i zvestobe.

Pozdravljam zastopnika naše kraljeve vlade, gospoda ministra Dragotina Pečića.

Samo eno željo gojimo Sokoli: da bi vsaka vlada vodila krmilo državne politike po pravi poti, ki naj omogoča našo okrepitev in pročiščenje ter ureditev naših razmer v notranjosti, a ugled, veljavo in upoštevanje naše države in našega naroda na zunaj. Ako se smem tako izraziti — to je sokolska državna politika, ki je osnovana na sokolskih geslih: Oseba nič — celota vse! Ne dobička, ne slave! — Kako znamo Sokoli v dejanju dokazati, da ljubimo svojo domačo zemljo in skrbimo za nje ugled in čast, smo izpričali minuli mesec na Olimpijadi v Parizu, odkoder smo se vrnili z vencem zmage! A naš pobednik brat Štukelj in naša tekmovalna vrsta sta s tem vencem okitila našo državno zastavo, ki je prva zavihrala na visokem drogu v

Colombu, naznanjajoč vsemu kulturnemu svetu zmago jugoslovenskega Sokolstva, in ki je provzročila, da je tamkaj pred vsemi drugimi najprej zadonela naša državna himna! In pred tem simbolom naše državne samostalnosti so v pozoru stali vsi zastopniki vseh drugih narodov, a njih zastave so se poklonile pred našo v počaščenje in priznanje! Tako hočemo Sokoli, naslonjeni na zmagovito in stanovitno rastočo moč sokolske ideje in sokolske vzgoje, skrbeti za čast domovine in dobro ime našega naroda. Za svoje delo nečemo Sokoli nobenega plačila. Sreča domovine in ponosna državna in nacionalna zavest vsakega posameznika v našem narodu je naše najdragocenejše zadoščenje. S tem zagotovilom vas, gospod minister, srčno pozdravljam! Zdravo!

Pozdravljam zastopnike naše narodne skupščine, to so bratje narodni poslanci, ki jih več štejemo med seboj. Oni so pripadniki različnih političnih strank, ki pa vse stoje na programu narodnega in državnega edinstva, na programu torej, ki smo mi na njem zgradili svoj Jugoslovenski sokolski savez. Dokaz je to, da ni naš savez delo ali zavetje te ali one politične stranke, nego da ima med nami dovolj prostora in dovolj dela vsak, komur je nedeljivost naroda in domovine osnova njegovega javnega udejstvovanja in komur je srečna bodočnost naroda in domovine *suprema lex* — prva in glavna zapoved. Bratje narodni poslanci, ki imate z narodom redne in ozke stike, bodite propovedniki in propagatorji lepote in veličine sokolske misli, kjerkoli in kadarkoli padeta na našo čast in na naše odkrito in pošteno delo laž in kleveta! Bratsko vas pozdravljam v naši sredi! Zdravo!

Pozdravljam zastopnike naše hrabre in slavne vojske, na čelu jim gospod general Uzun Mirković.

Junaki in bratje! Ramo ob rami, bok ob boku stopamo in delamo naša vojska in Sokoli za čast, in nedotakljivost domovine! Telesno in materialno posameznika sovražnik lahko uniči, a kar je ustvarilo junaštvo in kar je blagoslovila sveta bratska srčna kri, prelita za domovino, tega nihče ne more uničiti. Trnjeva pot po albanskih gorah, ki jo je prehodil kralj Peter Osvoboditelj, drži samo v hram večne slave in trajne zmage. Razpad in pogibelj naše domovine sta mogoča le na grobovih nas vseh, ki smo zbrani pod zastavami naše vojske in našega Sokolstva! Kosovo polje je delež žalostne povesti našega naroda, geslo bodočnosti so Kumanovo in Solun, goriška Brda in Gosposvetsko polje! Ko je gorela Strumica, so plameni prožarili srca nas vseh, oznanjujoč vsemu svetu, da nam je vse, karkoli stoji, živi in raste na naši zemlji, najdražje in najsvetejše, da je žalost vsakega žalost nas vseh, da je sreča vsakega sreča nas vseh! Sokoli vojaki, Sokoli dobrovoljci, Sokoli preganjanci, ki so s telesnimi napori, žrtvami in mukami resnično ustvarili, kar je v njih dušah in hrepenjih že davno prej živelo, bodo znali vedno in povsod pridobitve orožja, krvi, smrti in volje braniti in čuvati! Ker je vojska narodna, je tudi naša — sokolska! Ne mrtev stroj v roki hladnega in narodu tujega oficirja, ne; naša vojska je s sokolskim duhom in z neugasno domovinsko ljubeznijo prepojena in prešinjena živa tvorba junakov Sokolov, ki jo z moralno in telesno vzgojo vodi domoljubno srce brata in oficirja do viška popolnosti in pripravljenosti, ki zbuja sovraž-

niku strah, a prijatelju in zavezniku rešpekt! Junaki in bratje, naši ste vi, vaši smo mi! Bratsko vam pozdravilo! Zdravo!

Pozdravljam zastopnike drugih držav, ki so se odzvali našemu povabilu in so prišli med nas. To so gospodje konzuli države Poljske, Češkoslovaške in Francoske.

Česar drugi narodi nimajo, to imamo Slovani: Sokolstvo! Kaj smo in kakšni smo, to, gospodje, preglejte in presodite sami. In potem povejte svojim državam, da smo velika kulturna in vzgojno-borbena organizacija, ki je njena najvišja naloga: pospeševanje in dviganje vseh moralnih in fizičnih sil naše nacije. Svojo nacijo hočemo v vsakem pogledu usposobiti tako, da bo vedno pripravljena za vsako plemenito in borbena tekmo na vsakem poprišču javnega življenja in udejstvovanja z vsakim kulturnim narodom. Strahu ne poznamo, pogum je naš zaveznik! Hočemo, da bo naša domovina spoštovana po moralnih in materialnih vrednotah svojih sinov in hčerá in da bo cenjena po višini svoje kulture. Mi Sokoli svoj narod in svojo domovino ljubimo in smo za njiju svetost, samostalnost in prevzvišenost pripravljeni žrtvovati vse — tudi življenje!

Bodite nam, gospodje, spoštljivo pozdravljeni!

Pozdravljam lepi, beli, kraljevski Zagreb, ki je poslal semkaj zastopnika domačih oblasti, gospoda banskega svetnika Tončiča.

Pozdravljam naš Zagreb, hrvatski Zagreb, jugoslovenski Zagreb, sokolski Zagreb, ki je razpel nad nami svojo gostoljubno streho in stoji ponosno in samozavestno uvrščen v številu naših mest, dragulj med dragulji, vkljub in vzlic vsemu obkrožen z našo bratsko ljubeznijo! Dospeli smo semkaj in smo v svečani povorki prehodili njegove ulice in trge brez trohice sovraštva ali zavisti v srcih — s čistimi dušami in poštenimi nameni, da ga bratsko pozdravimo in da se poklonimo njegovemu sijaju in napredku in njegovi slavni in veliki prošlosti! Zagreb nam je že dne 18. junija 1914. ob enodušnem pristanku zastopnikov vseh treh plemen našega naroda začrtal prvo obliko ujedinjenega Sokolstva na našem jugu, ko so se izrekli zastopniki slovenskih, hrvatskih in srbskih Sokolov proti plemenskemu Sokolstvu in za ujedinjeno jugoslovensko Sokolstvo. Zagreb, ki je bil vedno žarišče in ognjišče hrvatske kulture, znanosti in umetnosti, ki je vsekdar uspešno kljuboval tujemu elementu nasilja in nepravde, ki ni nikdar pozabil naglašati sokolskih načel bratstva in svobode, ta Zagreb radostno pozdravljamo v prepričanju, da porasteta v njem moč in ugled našega Sokolstva, ko se hrvatski nacionalni barjak oklene in previje s trožarnimi prameni našega sokolskega in državnega prapora!

Zagrebu kličem v pozdrav bratski, sokolski: Zdravo!

Zdravo! vam, bratje Čehoslovaki, vi sinovi naroda Husa in Žižke, vi bratje Fügnerja in Tyrša, vi bojevniki Masarykovi, vi četniki naših vzornikov bratov Scheinerja, Vanička in Štěpanka! Pozdravljeni, bratje Poljaki, ki ste dospeli med nas iz daljne svoje slovanske domovine, da na slovanskem jugu jasno in odkrito izpričate svojo globoko sokolsko zavest. Vi, sinovi plemenitega rodu kneza Jeremije, nosite v svojih dušah neporušne temelje sokolske, slovanske vzajemnosti, ki nam daje poroštvo za lepše prospevanje nas vseh! Pozdravljeni, bratje ruski Sokoli, sinovi velike matuške slovanske, ki se dviga iz muk

polpreteklosti in sedanjosti, da zopet stopi na čelo vsem slovanskim plemenom za pravdo in resnico in za zmagovito pot Slovanstva na čelo vsega kulturnega sveta in človeštva!

Moja radost, ko vas gledam pred seboj ob otvoritvi II. jugoslovenskega sokolskega sabora, bratje Sokoli in sestre Sokolice, je neopisna! Sprejmite v pozdravni dar naša srca, prekipevajoča iskrene, plemenite, resnične bratske ljubezni, sprejmite v pozdravni dar moje zagotovilo vdanosti, zavezništva in zvestobe! Kličem vam z dna duše: Zdravo!

In končno, toda zato nič manj presrčno se obračam s pozdravno besedo na vas, bratje in sestre iz domačih in zasužnjenih naših krajev, vi, sinovi in hčere naše velike sokolske zemlje! Na severu Radgona in Maribor, na jugu Djevdjelija in Bitolj, na zapadu Rakek in Unec, na iztoku Vršac in Zajčar — in v teh mejah 522 naši edinici v 26 župah in v teh 84.116 naših pripadnikov! V vseh teh tisočih ena misel in v tej eni misli ena domovina! Ker smo ob I. saboru šteli 16 žup, 254 edinice in 40.000 pripadnikov, vidimo, da smo v petih letih napredovali za 10 žup, za 268 društev in za 44.116 pripadnikov. Pričakujem, da pojdemo v bodočnosti isto razvojno pot naprej in da ni več daleč čas, ko bomo pogumno, samozavestno in ponosno prekoračili prvi stotisočak! Svojega napredka se moramo veseliti toliko bolj, ker so sedaj naše vrste pročiščene in so se od nas odcepili vsi, ki niso bili z nami ene misli in enega hotenja. Naš razvoj bi bil brez dvoma še večji in napredek še bolj razveseljav, ako bi imeli dovolj prednjakov in dovolj ostalih pogojev, ki so za ustanavljanje in delovanje sokolskih društev neogibno potrebni.

Da si vse to po možnosti pribavimo, bo naša briga v bližnji bodočnosti.

Vi vsi pa ste naši! Naši ste z vsemi mislimi, z vsakim utripom srca, z vsako besedo, z vsakim dejanjem! Naša skupna sokolska volja, naše delo predstavlja našo najvišjo moralno in fizično moč, predstavlja kulminacijo vsega zdravega in v resnici naprednega hotenja v narodu, a je obenem tudi izraz jake in s sokolsko vzgojo negovane narodove morale in demokracije, ki se oddvaja od vsega, kar nam je tuje, kvarno in v bistvu sovražno!

Bratje in sestre, danes in vedno mojemu srcu najbližji in najdražji, bratske vam pozdrave! Zdravo!

Zaključujem z besedami svečane deklaracije, ki sem jo omenil na početku govora:

«Organizacija našeg narodnog morala mora biti provedena kroz sve redove, stалеže i polove celokupnog naroda našeg, a središtem te organizacije mogu i moraju da budu sokolska društva naša. — Podmladjeno, obnovljeno i ujedinjeno Sokolstvo Srba, Hrvata i Slovenaca pozdravlja radosno narod, za čiju slobodu, napredak i cvetanje daje sebe! Pa snažno verujući, da će pobjeda narodne misli, istine i pravde doneti obilne plodove sreće i mira, duboko je osvedočeno, da će Slavenstvo biti ona kulturna i etična sila, što će, u času smrti starih bogova, na svojim plećima preneti i spasiti čovječju dušu!»

S tem otvarjam II. jugoslovenski sokolski sabor v Zagrebu dne 17. avgusta 1924.

Zdravo!

Pregledni obris telesnega razvoja mladine za potrebo vaditelja

Prevaja dr. Ljudevit Kuščer.

Toda ne samo zunanja oblika, temveč tudi notranji organi se znatno izpremenijo v letih rasti. Njihov narastek v dobi razvoja je navzlic vsem razlikam številčno velik, da naravnost ogromen, če primerjamo obseg posameznih organov deteta in odraslega človeka. Pljuča narastejo n. pr. od 70 do 80 cm³ na 1400 do 1700 cm³, tedaj v celoti na dvajsetkratno mero, srce od 20 do 25 cm³ na 260 do 310 cm³ ali približno trinajstkrat, jetra od 130 do 170 cm³ na 1400 do 1700 cm³ in ledvice od 24 do 27 cm³ na 250 do 280 cm³, okroglo desetkrat. V telesnovzgojnem pogledu pa so posebno važni organi krvnega obtoka in dihal, kajti njihova sposobnost in njihovi medsebojni odnošaji so značilni za razvojno stopnjo rastočega poedinca.

Srce deteta je razmeroma majhno, krvne cevi pa so široke. Z napredovanjem razvoja, glavno pa v pubertetnih letih, se to razmerje bistveno izpremeni, kajti cevi se podaljšajo, ne pridobijo pa enako hitro na širini. Podaljšajoč se se sočasno zožujejo. Srce pa mora opravljati napornije delo, ker je pot krvi daljša in obtok v ožjih ceveh otežkočen; zaradi tega poveča svoje delovanje, postane bolj mišičnato in pridobiva na obsegu. Posebno mišice levega prekata, kateremu je naloženega največ dela, povečajo svoje delovanje in svoj obseg. Čim dalje tem bolj vidna postaja premoč leve polovice srca nad desno; tudi aorta, ki je imela do sedaj praviloma manjši obseg nego pljučna arterija, postaja v tej starostni dobi močnejša in se izenači s pljučno arterijo tudi v pogledu premera; pri dozorelem človeku jo pa v svojih dimenzijah že vidno prekaša. Tako v pubertetni dobi srce čezmerno naglo naraste, saj se v tem času njegova velikost naravnost podvoji. Dvajseto leto lahko smatramo približno za končno dobo srčnega razvoja, leta od 14. do 20. pa za dobo največjega razmaha rasti.

V celem pridobiva srce na velikosti sorazmerno s telesno širino, med tem ko soglaša razvoj cevi (žilja), rastočih predvsem v dolžino, z višinsko rastjo poedinca. Širina cevi narašča počasi. Velike cevi (aorta in pljučna arterija) n. pr. pridobijo od poroda do polne zrelosti samo trikrat na premeru, medtem ko pomnoži srce svoj obseg skoraj trinajstkrat. Žensko srce je manjše od moškega; samo v dobi, ko deklice vseskozi telesno nadkriljujejo dečke (10. do 15. leto), jih prekašajo tudi s svojim srcem. Po 15. letu pa prehitijo v rasti dečki enako stare deklice in že tedaj vodi krepki razvoj mišičevja pri dečkih tudi srce k močni rasti. Sorazmerje med razvitostjo mišičevja okostnice in med dimenzijami srca je ponavadi premo, kajti v normalnih mejah velja skoraj vedno: «razvito mišičevje — izdatno srce.»

Leta spolnega dozorevanja so tedaj tudi leta nadpovprečnega naraščanja srčnega mišičevja; tudi so v fiziološkem oziru spojena s skrajno otežitvijo krvnega obtoka. Saj se razen neenakomerne

rasti cevi glede daljine in glede debeline, ki obtok krvi že itak otežkočuje in stopnjuje delovanje srca na najvišjo mero, uveljavljajo s svojim dražilnim vplivom številne žleze z notranjim izločevanjem (nadledvični organ, ščitna žleza, jajčniki, moda), ki so s spolnim razvojem svoje delovanje deloma ravno pričele, deloma vidno pomnožile. Sila njihovih izločin, ki jih telesni sokovi prenašajo k vsem organom, vpliva na doraščajočega posameznika s posebnim podžigom, pod čigar vplivom se mnogi deli telesa značilno izpremenijo po svoji obliki in zadobivajo izrazit spolni značaj.

Posebno pa vplivajo dražilni učinki žlez v pubertetni dobi ravno na srce, da se dovolj pogostoma v puberteti tudi v svojem obsegu preveč ojači; to tem prej, če se močni notranji podžigi družijo s težkim telesnim delom.

Otroško srce, ki poganja kri po kratkih in širokih ceveh, ponavadi z lahkoto premaga zvišano delo, in brez težav preskrblja delujočim organom več krvi, ker ni mnogo ovir po potih, ki se po njih pretaka krvna tekočina. Zaradi tega se mladina hitro in brez težko prilagodi tudi večjim zahtevam pri vadbi, če seveda mera stopnjevanja ni nerazsodno izbrana. Napram prenaporom je pa mlado srce občutljivo v zvišani meri, ker je njegovo mišičevje nežno in rahlo in v razmerju k dolžini telesa skoraj štirikrat šibkejše nego v dobi zrelosti. Zato ga kmalu poškodujemo, če višino izvedbe ali pa delovno dobo čezmerno pretiramo. Naglo razširjenje srčnih prekatov je pa lahko tudi življenju nevarno. Enako je s to stvarjo v letih pospešene rasti, ko cevi rastejo bolj po daljini nego po debelini in ko se stopnjuje napor srca radi težjega obtoka krvi po razmeroma ozkih potih.

Posebno kočljiv je čas pubertete, ko dražijo srce k silni delavnosti razen tesnih cevi tudi izločine številnih žlez. Takrat zahteva telovadba popolne preudarnosti; kajti nikdar ni prehod iz normalnih meja v področje boleznih pojavov tako zapeljiv, pa tudi tako nepopravljiv in zdravje ogrožujoč kakor v pubertetni dobi. Doba spolnega dozorevanja pa često vodi k precenjevanju moči radi njene živahnosti v kretnjah.

Srce otroka in rastoče mladine potrebuje tedaj sicer izdatne in redne, toda primerno izbrane telovadbe, ki bodi posebno v letih doraščanja (14. do 20.) brez vsega tekmovalnega prenapenjanja. Ne za vrhuncem, ampak za povprečno stopnjo individualne zmožnosti moramo stremeti v puberteti. Šele okoli 20. leta, ko viharne vplivi iz seksualnega področja izgubljajo svojo dražljivo moč, prenaša srce napor lažje, in telovadec je postal sposoben, da se v cvetu svoje moči in na vrhuncu svoje prilagodljivosti v telesnem delu udeležuje tekmovalnih telovadnih priprav.

Razvoj pljuč je dovolj enakomeren, toda deloma različen od rasti srca. Mogočno rasteta oba organa takoj v prvem letu življenja, toda pljuča mnogo hitreje; medtem ko namreč pridobi srce na obsegu v treh mesecih samo $\frac{1}{5}$, pridobivajo pljuča na dimenzijah že približno $\frac{5}{7}$ do $\frac{7}{8}$. Potem pa je do pubertetne dobe napredovanje rasti obeh organov v celoti sorazmerno.

Bližajoča se zrelost pa znatno izpremeni dosedanje razmerje pljuč k srcu. V pubertetni dobi nadkriljuje narast srca po svoji hitrosti naraščanje pljuč, čeravno je tudi v puberteti tempo rastočih pljuč še precej hiter.

Velika pljuča in malo srce otroške dobe se umaknejo nasprotnemu razmerju v zreli dobi; ta izprememba se ne kaže samo v celoti, temveč tudi v podrobnostih. Premoč pljučne arterije v dobi velikih pljuč prehaja v nadvlado velike aorte v dobi velikega srca. Mala, toda prožna pljuča v prostornem in zelo razpenljivem grudniku, pri razmeroma visokem položaju prepone in pri krepkih mišicah, ki širijo pri vdihu prsa, to je slika prs dobro razvitih mladih ljudi. Velika pljuča pri dolgem, ploskem grudniku in globokem položaju prepone so pa za znak slabega razvoja in značilna za tako zvani astenični tip — tip slabiča.

V poznejši zreli dobi pljuča še rastejo, toda na račun svoje izdatnosti v širjenju in z upadkom svoje delovne sposobnosti. Vadba pljuč je enako potrebna pri deci kakor pri naraščanju; posebno v dobi spolnega dozorevanja olajšujejo poglobljeni vdih vsesavanje krvi iz žil, temeljiti izdih pa pomagajo krvi iz srca. Z globokim dihanjem se ne podpira tako samo boljša ventilacija pljuč, v katerih se izmena zraka poveča približno do šestkrat, temveč se tudi znatno olajša krvni obtok, k čigar brezhbnemu poteku zelo pripomore izdatna delavnost pljuč.

Ozki odnošaji med delovanjem pljuč in srca se vidno kažejo pri zvišanem telesnem delu, ko zahtevajo delujoči organi hitrejše izmene snovi in čilejšega dovoda krvi. Pljuča poglobljajo dihe in zvišujejo število dihov; srce pomnožuje množino vsesavane in iztiskavane krvi in zvišuje sočasno hitrost svojega utripanja. Globoki vdih uprav omogočajo temeljito pomnožitev v srce vsesane krvi in sočasno izboljšuje izdatna napolnitev pljuč s svežim zrakom izmeno kisika v dobro ventiliranih pljučnih mehurčkih.

(Se nadaljuje.)

PREGLAD

Josip Jeras:

Jugoslovenska sokolska vrsta na VIII. olimpijadi v Parizu

Vkljub finančni negotovosti in različnim pomislekom, vkljub temu, da so se začeli naši boljši telovadci že precej pozno pripravljati v vajah za telovadno tekmo, je sklenil JSS., da pošlje vrsto jugoslovenskih Sokolov na olimpijsko tekmo v Pariz. Ta ekspedicija je bila za JSS. velika žrtev, ki pa je bila poplačana z uspehom.

Organizacija olimpijade.

Mednarodni olimpijski odbor, katerega predsednik je baron Pierre de Coubertin, tvorijo danes zastopniki 43 držav. V vsaki teh držav so sodelovali olimpijski odbori, ki so stali v stalni vezi z glavnim olimpijskim odborom v Parizu, prejemali navodila in jih oddajali pododborom v poedinih večjih mestih svoje države. Olimpijski aparat je ogromen, organizacija dobro zamišljena, toda njeno delovanje je bilo posebno za letošnjo olimpijado pomanjkljivo in polno napak. To smo občutili že doma, preden smo se

odločili za udeležbo, in potem v dopisovanju z glavnim olimpijskim odborom v Parizu preko odbora v Zagrebu, posebno pa še v Parizu na licu mesta, kjer smo bili postavljeni pred gotovo dejstvo kapitalnih pogrēšk od strani glavnega olimpijskega odbora. Ali so se dogodile te pogrēške samo za tekmo v telovadbi, ali tudi za različne sportne panoge, mi ni znano. Tozadevno naj navedem le nekoliko faktov. Glavni olimpijski odbor je izdal tudi za telovadbo posebno brošurico s tekmovalnimi vajami, z navodili za tekmo itd. V tej brošurici, ki jo je prejel v več eksemplarih naš savez šest mesecev pred tekmo, je določeno povedano, da se mora poslati na tekmo vrsto 8 tekmovalcev in štirje namestniki; je določeno povedano, da mora napraviti vsak tekmovalec po eno obvezno in po eno poljubno vajo na vsakem orodju. Nadalje je bilo predpisano, da se morejo nadomestiti telovadci, ki so morali biti javljeni v Pariz šest tednov pred tekmo, z drugimi najkeseje 10 dni pred začetkom tekme. Država, ki ne bi zadostila tem predpisom, ne bi bila pripuščena k tekmi. Glede vaje na konju vzdolž pa smo bili v dvomu. V tekstu namreč stoji, da je za četna konjeva višina 120 cm in da se zvišuje latvica po 5 cm do 170 cm. Šele na večkratne urgence smo dobili iz Pariza tik pred odhodom obvestilo, da ostane konjeva višina ista (120 cm) in da se zvišuje samo latvica. Čehoslovaki, Finci in še nekateri drugi narodi so zvedeli o tem šele na drugi sodniški seji in so naravno protestirali proti taki malomarnosti.

Nekaj mesecev pred tekmo je izdal olimpijski odbor drugo, popravljeno in s točnimi podatki opremljeno brošurico o telovadni tekmi na olimpijadi. Te brošurice JSS. in tudi nekatere telovadne organizacije drugih držav niso prejele. V tej brošurici je bilo med ostalim popravljeno, da se poljubne vaje ne vrše na vrše samo orodjih, temveč samo na drogu, bradlji, krogih in na konju na šir z ročaji.

Šele pri drugem sestanku sodnikov (16. julija) smo zvedeli, da se morajo izročiti definitivne liste tekmovalcev predsedniku sodniškega zbora na dan tekme, in sicer eno uro pred začetkom. Bilo je še dosti drugih nedostatkov, ki so napravili zelo slab vtisk, posebno na Čehoslovake in na nas, ki smo vajeni v Sokolstvu reda, točnosti in jasnosti. Popolnoma umestne in upravičene so bile zato besede brata Vanička, ki jih je izpregovoril na prijateljskem sestanku, ki smo ga priredili jugoslovenski Sokoli po končani tekmi 21. julija zvečer v restavraciji «Aux blonds»: «Na olimpijadi v Parizu se nismo nič naučili, pač, naučili smo se, kako se enakih prirediteljev ne sme organizirati...» Kar še spada v poglavje slabih strani v organizaciji olimpijske tekmovalne tekme, se itak še povrnem v naslednjih poglavjih.

Pri tekmovalni tekmi na letošnji olimpijadi se je omejil glavni olimpijski odbor izključno na «čisto» telovadbo na orodju. Vse drugo, kar je zapopadeno v sokolskem sestavu in drugih telovadnih sestavih, je porazdelil med lahko in težko atletiko ter različne sporte.

Glavni olimpijski odbor je poklical za svetovalca in pomočnika mednarodno telovadno zvezo, jo konsultiral v vseh tehničnih zadevah in sprejel je njen tekmovalni red. Za telovadno tekmo na olimpijadi je bilo določeno, da pošlje vsaka država, ki je včlanjena v mednarodni telovadni zvezi, po eno vrsto 8 tekmovalcev in 4 namestnike. Obvezne vaje za poedina orodja je sestavil mednarodni tehnični odbor, in sicer na drogu, bradlji, krogih, konju na šir z ročaji, konju na šir brez ročajev, konju vzdolž in na vrvi. Razen tega se je morala izvesti po ena poljubna vaja na drogu, bradlji, krogih in na konju na šir z ročaji. Potrebno je, če poudarim na tem mestu, da so bile obvezne vaje na nekaterih orodjih težke in da so zahtevale od poedinih vrst resnega in smotrenega treniranja. Soglasna sodba vseh kompetentnih tehničnih strokovnjakov je bila, da je obvezna vaja na drogu najtežja.

Naša vrsta.

Kakor že omenjeno, je JSS. koncem marca t. l. definitivno sklenil, da pošlje vrsto jugoslovenskih Sokolov na tekmo v Pariz. Savezni načelnik, br. Miroslav Ambrožič, se je protivil naši udeležbi v Parizu, ker je imel za to tehtne razloge. Hotel bi bil poslati na olimpijsko tekmo tekmovalce, ki bi bili predvsem najboljši Sokoli, potem šele najboljši telovadci. Branil se je vrste, ki bi bila v tem času za tekmo šele sestavljena in bi začela s telovadbo šele za ta primer. On ni reflektiral na zmago dobrih telovadcev, temveč bi bil hotel zmago dobrih Sokolov. Med rednimi telovadci pa so bili takrat slabi izgledi in prepozno je bilo. Uklonil se je vendar enodušnim sklepom starešinstva in tehničnega odbora JSS. z ozirom na obljube, ki so mu jih dali v poštev prihajajoči telovadci, od katerih pa nekateri svoje besede niso držali. Storil je svojo dolžnost kot tehnični voditelj saveza, dasi se je glede te zadeve nahajal v najtežjem položaju. Zbral je med jugoslovenskimi Sokoli 15 boljših telovadcev, ki so začeli vežbati olimpijske vaje pod vodstvom brata Vidmarja v Ljubljani.

S treniranjem vrste ni šlo gladko. Kratko odmerjeni čas (s skupnim treniranjem se je začelo šele 15. maja), naporne vaje s težkimi prvina, nesigurnost nekaterih telovadcev, od katerih pa nekateri svoje besede niso držali že pred začetkom vadbe, nesoglasja in trenja med nekaterimi telovadci, ki so izvirala iz telovadske domišljavosti in še drugih nesokolskih lastnosti — vse to je delalo vrsto nervozno ter jo oviralo v pripravljanju za tako važno tekmo. Zadeva je dozorela tako daleč, da je beležil JSS. potrošek 25.000 Din za vzdrževanje skupnega treninga, takrat pa so nekateri iz vrste začeli kazati, da vedo, da je uspeh od njih odvisen. Tedaj je br. načelnik hotel vrsto razpustiti, toda novi obljubi je veroval in žrtve so se mu smilile, toda malo po tem smo bili pri starem, poleg tega je vodnik br. Vidmar poverjeno mu vrsto kratkomalo opustil in odpovedal vsako sodelovanje. Savezni načelnik br. Ambrožič je bil preobložen z delom za zlet v Sarajevo, posebno pa za sokolski sabor v Zagrebu. Bilo mu je nemogoče posvetiti se vrsti tako, kakor je to zahteval nastali položaj. Zaradi tega je prevzel to delo njegov namestnik, br. Poženel, ki je bil določen za voditelja vrste in ki je vložil vso energijo in ves svoj prosti čas v to, da je vrsta trenirala. Uspel je, da je šlo s treniranjem v redu, nikakor pa ni mogel pomiriti nediscipliniranih in nesokolskih poedincev... Priznati pa moram, da je bilo med telovadci nekaj bratov, ki jim ne smemo očitati ničesar in ki so težko in z žalostjo prenašali nestrpnost drugih. Tem bratom vse priznanje!

Po zadnji izbirni tekmi, ki se je vršila 4. in 5. julija in pri kateri je tekmovalo 13 telovadcev, smo mogli končno sestaviti vrsto. Ta je obstojala iz osmih tekmovalcev in štirih namestnikov. Za tekmovalce so bili izbrani ti-le bratje: 1.) Žilič Stanko, bančni uradnik, 27 let (Ljubljana); 2.) Poljšak Rudolf, knjigovezec, 25 let (Celje); 3.) Primožič Josip, kovinski livar, 24 let (Ljubljana II.); 4.) Oswald Miha, uradnik, 31 let (Ljubljana); 5.) Hlastan Slavko, trgovec, 27 let (Trbovlje); 6.) Derganc Stane, trgovec, 31 let (Ljubljana I.); 7.) Porenta Ivan, uradnik, 28 let (Ljubljana I.); 8.) Štukelj Leon, sodni avskultant, 26 let (Novo mesto). V tem redu so na tekmi tudi nastopili.

Namestniki: 1.) Jeršek Pavel, krznarski pomočnik, 25 let (Ljubljana II.); 2.) Lovšin Evgen, trgovec, 28 let (Ljubljana I.); 3.) Roknić Djordje, carinik, 24 let (Zemun); 4.) Zupan Oton, poduradnik finančne kontrole, 25 let (Ljubljana I.). Vrsto je vodil namestnik saveznega načelnika br. Poženel Albert (Ljubljana), za sodnike so bili izbrani bratje: Smertnik Jože iz Celja, Jeras Josip in Kuščer Vladimir (Ljubljana II.). Kot predstavnik jugoslovenskega Sokolstva je spremljal vrsto br. Engelbert Gangl, starosta JSS., br. Juvančič pa

kot tolmač. Na kolodvoru v Ljubljani se nam je pridružilo še 10 članov, tako da je štela naša pariška družba 28 ljudi.

Pot v Pariz.

Po dvamesečnem skupnem vežbanju v Ljubljani se je odpeljala vrsta jugoslovenskih Sokolov na tekmo v Pariz 12. julija ob 5. uri 24 minut.

Vlak je oddrdral z ljubljanskega kolodvora. Vozil nas je v tujo zemljo, v veliki Pariz, kjer so bili zbrani predstavniki vsega sveta, da tekmujejo med seboj v miroljubni borbi za olimpijski lovorov venec. Mlada Jugoslavija je poslala na tekmo svojega Sokola.

Prišli smo v Postojno in Trst. I tu i tam je bil sprejem prisrčen, bratski. Svoboden brat je objel brata, hrepenečega po svobodi . . . Kaj so pričakovali od nas, ko se povrnemo iz Pariza? Iz njihovih oči smo čitali željo, da naj zmaga ovenča jugoslovensko sokolsko vrsto. Naša zmaga bo tudi njihova, suženj bo dvignil glavo, ko izve, da njegov svoboden brat zmaguje.

In z zmago v mislih in srcu smo hiteli čez bogato gornjo Italijo in čez švicarski planinski raj v Pariz, v mesto zgodovine, lepote in različnega bogastva.

Zavozili smo v Gare de Lyon 13. julija popoldne. Sprejel nas je trudne popotnike del jugoslovenske pariške kolonije; med njimi smo pogrešali predstavnikov naše države.

In došli smo v Pariz — v vrtinec milijonov ljudi, avtomobilov, tramvajev, med tisoče hiš in tvornic, med tisoče milijonarjev in stotisoče delavcev žuljavih rok.

Vsi smo se nastanili v istem hotelu: Hôtel de la maison dorée (Boulevard Barbès).

14. julija smo bili priča, na kako veličasten način praznuje Pariz svoj narodni praznik. Ta dan je posetil brat starosta Gangl, spremljan od brata Juvančiča, predsednika mednarodnega olimpijskega odbora barona Coubertina, predsednika Unije francoskih gimnastov g. Cazaleta in našega poslanika v Parizu g. Spaljalkovića. — 15. in 16. julij so porabili naši telovadci za počitek in ogledovanje Pariza.

Sestanki sodnikov.

Na prvem sestanku sodnikov, dne 15. julija, ki se je vršil v prostorih olimpijskega odbora v rue de Grammont, so bili navzočni od 9 za tekmo priglašeni držav Francozi, Italijani, Čehoslovaki, Finci in Jugosloveni. Na tem sestanku je določil žreb, da narežejo tekmo Jugosloveni. Ostali narodi so si sledili v tem redu: Amerika, Finska, Angleška, Italija, Švica, Češkoslovaška, Francija, Luksemburška. Na drugem sestanku sodnikov, ki se je vršil 16. julija ob 9. dopoldne v Stade de Colombes, se je konstituiral sodniški zbor. Za predsednika tega zbora je bil soglasno izbran g. J. Piesvaux, za tajnika g. Dalbanne. Za vsako obvezno vajo na poedinih orodjih so bili določeni po trije sodniki, za poljubne vaje novi trije. Od naših sodnikov je bil dodeljen brat Smertnik k obvezni vaji na drogu in z njim sta bila en Američan in en Finec; brat Jeras je sodil obvezno vajo na konju na šir z ročaji z enim Američanom in Čehoslovakom (dr. Bukovsky); br. Kuščer je bil pri poljubni vaji na bradlji v družbi Američana in Italijana. Na tem sestanku so protestirali Čehoslovaki, Jugosloveni in tudi drugi narodi proti različnim nedostatom, navedenim v prvem poglavju tega poročila. — Popoldne istega dne se je postavilo in pregledalo telovadno orodje v stadionu. Skoro vsi narodi so pripeljali s seboj svoje telovadno orodje in tu si imel priliko videti najrazličnejše konje, bradlje, droge itd. Čehoslovaki so imeli 2 bradlji, konja, drog, kroge in tudi Jugosloveni smo dovedli v Pariz svoj drog. Telovadci različnih držav so bili prepričani, da je telovadno orodje,

ki ga imajo sokolske telovadnice, gotovo najboljše. Pri na to sledečem sodniškem sestanku se je definitivno utrdilo vrste telovadcev in izvedeli smo sklep olimpijskega odbora, po katerem se resno poškodovan telovadec nikakor ne more nadomestiti z rezervo. Protestiralo se je od vseh strani, da se nas obvesti o tem sklepu šele na dan pred tekmo. Predpisana rezerva štirih telovadcev je bila tedaj brez pomena in bi lahko ostala doma. Sporočilo se nam je, da se tekma vrši v vsakem vremenu pod milim nebom na stadionu! Pripomniti moram, da so se vršili sestanki sodnikov precej po domače in so se na njih zelo malo obravnavala vprašanja tehnične vsebine, ki so se direktno nanašala na samo tekmo.

Potek tekme.

V četrtek, 17. julija, ob 9. uri je pričela tekma. Prva je nastopila naša vrsta na drogu z obvezno vajo, ki je bila od vseh vaj v vsej tekmi gotovo najbolj naporna in ki je zahtevala od telovadca, da je vložil vso svojo moč v njeno izvedbo. Razen br. Štuklja in Žiliča je bila naša vrsta v vaji na drogu slabo pripravljena in nesigurna. To nesigurnost je bilo posebno opaziti v večtočih, v katerih niso bili doma. Čisto gotovo je, da niso imeli za treniranje te težke vaje dovolj časa; drugi vzrok je pa v tem, da vežbanje te vaje, pa tudi vaj na drugih orodjih ni bilo povsem sistematično in pravilno. V vrsti bi morala nadalje vladati popolna harmonija, sokolska bratska ljubezen in disciplina. To so pogoji, ki morajo biti v vrsti telovadcev, ki se pripravljajo za kakršnekoli tekme! Da je bila vrsta na drogu slaba, je razvidno najbolj iz rezultata doseženih točk. Od 88 dosegljivih točk pri obvezni vaji na drogu jih je dosegla vsa vrsta 57-83. Sicer pa prepustim kritiko izvedbe vaj na poedinih orodjih naše in ostalih vrst številkam v pričujočih razpredelnicah, ki povedo vse: dobre in slabe strani naših tekmovalcev. — Od obvezne vaje na drogu je prešla naša vrsta k poljubni vaji na istem orodju, nato k bradlji in je absolvirala prvi dan tekme tudi kroge. Na tem orodju se je odlikoval br. Štukelj s svojo poljubno vajo, za katero je žel burno priznanje od gledalcev in celo sodniki so mu čestitali.

Jugoslovska vrsta je bila gotova s tekmo 18. julija popoldne. Vsa tekma vseh vrst pa je bila končana 19. julija ob 18. uri. Vedeli smo, da ne bomo zadnji, temveč da smo si vkljub neprilikam priborili častno mesto.

Vrste drugih narodov.

Olimpijske tekme so se udeležili novinci Američani, Finci, Angleži, ki se še niso udeležili enakih tekem. Njihove vrste pa so napravile najboljši vtisk; med njimi si videl lepa, harmonično razvita telesa, ki so nam vsem imponirala. Odlikovala se je v tem ameriška vrsta, v kateri so bili štirje Čehi. Zelo nepripravljene so bili Luksemburžani, ki pa ne zamude nobene mednarodne tekme. Opaziti je bilo takoj ob začetku tekme, da se bodo borili za prvo mesto Čehi, Italijani, Francozi in Švicarji. Niti najmanj pa nismo dvomili Jugosloveni o tem, da izide iz tekme kot svetovni prvak na vseh orodjih naš br. Štukelj vključ svojih poškodb; ki ga je doletela na izbirni tekmi v Ljubljani. Čehoslovaki so med tekmo kot vrsta odstopili, ker sta se dva njihovih telovadcev poškodovala, eden precej resno pri vaji na bradlji. Nadaljevali so tekmo kot posamezniki. Gotovo je bilo sedaj, da bodo Italijani prvi. Njihova vrsta je imela za seboj zmiselnost, sistematičnost in enoletno treniranje, za kar je imela tudi vse na razpolago, v prvi vrsti denar... Vendar jim je manjkalo še mnogo do vrhunca. Priznati pa se mora, da je napravila italijanska vrsta na vse dober vtisk; med telovadci je vladala popolna harmonija, vedenje je bilo korektno in neoporečno, disciplina vzorna. Izvrstni so bili tudi Švicarji, ki smo jih vsi občudovali posebno na drogu, konju in bradlji. Slabše jim je šlo na krogih. Francozi niso dosti

Klasifikacija vrst na olimpijadi v Parizu.

Doseženo mesto	Država (narod)	Drog	Bradlja	Krogi	Konj na šir z ročaji	Konj na šir	Konj vzdolž	Plezanje	Obnašanje vrste	Točnost	Skupno
I.	Italija	136·544	164·25	163·044	140·40	72·32	59·50	69	14·00	20	839·058
II.	Francija	137·530	161·20	159·038	134·94	77·43	52·83	64	13·56	20	820·528
III.	Švica	143·431	163·39	138·720	158·89	68·16	52·73	58	13·34	20	816·661
IV.	Jugoslavija	118·668	150·54	144·235	133·62	73·326	55·312	53	13·40	20	762·101
V.	Združene države	113·653	140·09	114·002	124·702	67·59	68·73	53	13·30	20	715·117
VI.	Velika Britanija	101·365	131·18	125·952	109·993	67·12	44·68	24	13·50	20	637·790
VII.	Finlandskaja	105·768	127·60	87·30	72·81	61·83	46·69	20	12·95	20	554·948
VIII.	Luksemburška	81·751	132·26	130·348	57·77	69·—	38·40	5	13·60	20	548·129
—	Češkoslovaška	134·429	169·02	—	—	—	—	—	—	—	je opustila tekmo zaradi enega ponesrečenega

Klasifikacija Jugoslovenov na olimpijadi v Parizu.

Zap. št.	Ime in priimek	Drog		Bradja		Krogi		Konj z ročaji		Konj na šir vzdolž	Konj Vrv	Skupno	Med vseni po-samezniki doseženo mesto
		obv.	polj.	obv.	polj.	obv.	polj.	obv.	polj.				
1	Derganc Stane	5·10	7—	9·25	9·67	9·16	9·333	10·70	9·23	9·85	8—	95·293	30.
2	Štukelj Leon	10·23	9·50	10·27	10·13	10·33	11—	10·17	9·20	9·60	9·91	110·34	1.
3	Porenta Ivan	7·10	7·066	9·20	9·70	9·41	10·15	10—	8·27	9·516	9·76	100·172	20.
4	Hlastan Slavko	7·10	7·906	9·15	9·80	8·91	8·633	8·86	7·47	9·86	3·40	81·249	44.
5	Žilič Stanko	8·50	7·83	10—	9—	8·50	9·733	8·51	7·23	9·06	7·16	95·523	29.
6	Osvald Miha	6·73	7·55	7·75	9·10	9·16	10—	8·80	7·33	8·93	7·716	91·066	36.
7	Primožič Rudolf	6·80	6·06	10·15	9·27	6—	8·583	6·50	6·13	8·55	5·75	77·393	47.
8	Poljšak Rudolf	6·27	7·266	9—	9—	7—	8·833	8·66	6·56	7·96	3·616	77·665	45.
Skupaj na orodju		118·688		150·54		144·235		133·62		73·325	55·312	728·701	
Obnašanje vrste		1·50		2		2		2		2	2	13·40	
Znamka za točnost (največ 20 točk)												20—	
Skupno število točk vrste												762·101	

zaostajali za Italijani; v njihovi vrsti, ki se je pripravljala več kot eno leto, je bilo nekoliko novih telovadcev iz Alzacije-Lotaringije.

Po tekmi.

Takoj po končani tekmi se je začelo seštevati dosežene točke za posameznike in za cele vrste. Rezultati so morali biti gotovi do naslednjega dne 20. julija, ko so se uspehi javno razglasili.

Posamezna vrsta je mogla doseči največ 978 točk, in sicer:

za točnost 20 točk

za vedenje vrste 7×2 točki 14 „

za dohod k orodju in odhod od orodja:

za obvezne vaje: 4 orodja 4 točke

za obvezne vaje: 4 orodja 4 točke

za poljubne vaje: 4 orodja 4 točke

8 telovadcev \times 8 točk = 64 „

za izvedbo vaj:

11 vaj \times 8 telovadcev \times 10 točk = 880 „

skupaj 978 točk

Razglasitev rezultatov.

V nedeljo, dne 20. julija, je bil telovadni program olimpijskih iger končan. Ob 18. uri so se zbrale vse tekmovalne vrste devetih narodov, defilirale so z zastavami svojih držav pred glavno tribuno v Stade de Colombes, kjer jih je precej številno občinstvo burno pozdravljalo. Nato so se uvrstile druga poleg druge, da čujejo uradno razglasitev o izidu tekme. Fanfare so odsvirale pozor in grobna tišina je zavladala med množico gledalcev z vsega sveta...

Na mostiču visoko pod streho tribune je odjeknil: Halo, halo — rezultati tekme iz telovadbe: Prvak prvakov (champion des champions) sveta na vseh orodjih Leon Štukelj, Jugoslavija, 110·34 od 118 dosegljivih točk; drugi Pražak, Češkoslovaška, 110·323 točk; tretji Supčík, Češkoslovaška, 106·93; četrty Mandrini, Italija, 105·583; peti dr. Klínger, Češkoslovaška, 105·50; šesti Vacha, Češkoslovaška, 105·30.

Med viharnim ploskanjem je zavihrala na štadiju zmagonosno naša državna zastava, desno in levo od nje češkoslovaška. Med sviranjem naše državne himne so bile uprte oči nas vseh na našo trobojnico, ki je oznanila vsemu svetu, da je zmagovalka na letošnji olimpijadi velika sokolska vzgoja, ki druží Slovane v eno srce in v eno telo! Srca naša je napolnila sreča, iz naših oči je seval ponos. Solza neizmerne radosti je zablestela v očeh brata staroste Gangla. Iz vrste je stopil zmagovalec br. Štukelj in se predstavil zbranemu občinstvu. Olimpijsko prvenstvo, ki si ga je priboril leta 1920. v Anversu Italijan Zampore, je prešlo na jugoslovenskega Sokola Štuklja.

Anato so bili razglašeni prvaki na poedinih orodjih, med katerimi je br. Štukelj tudi svetovni prvak na drogu. Br. Štuklju je bila izročena zlata kolajna za svetovno prvenstvo na vseh orodjih in zlata kolajna za prvenstvo na drogu.

Sledila je razglasitev o uspehih poedinih vrst. Prvo mesto je dosegla italijanska vrsta z 839·058 točkami (od 978 dosegljivih), drugo mesto si je priborila Francija z 820·528 točkami; tretje Švica 816·461; četrty Jugoslavija 762·101; peto Amerika 715·117; šesto Anglija 637·79; sedmo Finska 554·948; osmo Luksemburška 548·128.

Po tej uradni razglasitvi je imel novoizvoljeni predsednik mednarodne telovadne zveze g. Cazalet krasen nagovor na zbrane telovadce in občinstvo. — Sodniki so dobili lepe spominske kolajne.

Po končani ceremoniji nas je odvedel na svoj dom naš rojak g. Ivan Klopčič, ki živi v Franciji že 25 let s svojo družino. V Sartrouville v okolici Pariza si je postavil prijeten dom, v katerem nas je sprejela njegova družica po starem slovanskem gostoljubju. Sartrouvillesko prebivalstvo pa nam je še posebej priredilo prijeten večer v prostranih prostorih velike restavracije, ki so bili nabito polni gostoljubnih Francozov in Francozinj, sprejemajočih naše olimpijce z velikim navdušenjem. Tu se je igralo, plesalo in pelo pozno v noč. Za vsako pesem, ki so jo zapeli naši fantje, so želi burno pohvalo vljudnih Francozov, srečnih v družbi veselih ljudi...

Isti večer je priredila Unija francoskih gimnastov prijateljski sestanek za telovadce, ki so tekmovali na olimpijskih igrah. Udeležil se ga je v imenu Jugoslovanov brat Smertnik.

Konec.

Dne 21. julija je položila naša odprava venec na grob neznanega vojaka.

Brat starosta Gangl je priredil isti dan, to je bilo pred odhodom iz Pariza, večerjo v restavraciji «Aux blonds». Razen naših tekmovalcev in sodnikov so se udeležili te večerje kot povabljeni: bratje Čehoslovaki dr. Vaniček, dr. Bukovsky, Heller, Müller, Erben in češki tekmovalci, dalje dr. Ploj, vojni ataše v Parizu major Dimitrijevič, tajnik konzulata dr. Rybař, družina Klopčičeva in še nekateri drugi gospodje. Nagovoril je zbrano družbo starosta brat Gangl, ki je izrazil svojo radost nad častnim uspehom, ki si ga je priborilo Sokolstvo na olimpijadi. Govorili in napili so Sokolstvu še dr. Ploj, dr. Vaniček, br. Smertnik in g. Klopčič. Skromna, a tem pristrčnejša prireditelj ostane vsem, ki smo se je udeležili, v trajnem spominu.

Naslednjega dne 22. julija so se odpeljali naši olimpijci v svojo domovino.

Uspeh, ki ga je dosegla vrsta jugoslovenskih Sokolov na olimpijadi v Parizu, je za Sokolstvo in za našo državo velikega pomena. Sokolstvo je triumfiralo s svojo telovadno metodo nad vsemi drugimi in je s tem tudi dokazalo, da stoji z razvojem telesne vzgoje pred drugimi, naprednejšimi narodi in državami. Uradna razvrstitev glavnega olimpijskega odbora je postavila jugoslovenske tekmovalce na III. mesto, medtem ko stoje češko-slovaški Sokoli in Švicarji na prvem mestu. Za nami so Francozi, Italijani in Američani. Po olimpijski klasifikaciji sta dobili Češkoslovaška in Švica v telovadbi po $7\frac{1}{2}$ točke, za kar jima pripada I. mesto; Jugoslavija 4 točke, III. mesto; Francija 3 točke, IV. mesto; Italija 2 točki, V. mesto, in Amerika z 1 točko VI. mesto.

O delovanju češkoslovaškega Sokolstva

(Poročilo iz srede junija 1924.)

Priprave žup na razne njihove prireditve, zlete, tekme, so v polnem teku. Skoraj pred vsemi župnimi nastopi so se vršili kot nekaka glavna preizkušnja zleti okrožij. Društva seveda tudi nočejo zaostati — vse hoče položiti javnosti račun o svojem delovanju.

V ospredju vsega živahnega pokreta se nahajata spominski zlet obeh žup brnskih in pokrajinski zlet v Čeških Budjovicah v dneh petropavlovskih. Obeh teh zletov se udeleži tudi Sokolstvo iz drugih žup.

Seja prednjaškega zbora ČOS. (članska), ki se je vršila 17. maja, je potekla v veliko zadovoljstvo vseh udeležnikov. Na tej seji se ni govorilo in govorilo — češ, vsak mora govoriti — pač pa se je razpravljalo kratko, jedrnato in na gotovo. Soglasno se je odobrilo poročilo

br. Jindre Vaníčka kakor tudi njegov predlog, da se izpremeni § 18. društvenih pravil (prednjaški zbor je stalna institucija). Takisto je prednjaški zbor sprejel predlog, da se priredi leta 1926. vsesokolski zlet, odobril je novi izpitni pravilnik za prednjaške izpite ter se je izvolila tudi izpitna komisija, ki se dopolni še s članicami in prosvetarji ter bo skupna institucija za prednjaške in prosvetarske izpite.

Dalje se je razpravljalo o obnem zboru ČOS. ter se je storil sklep, da mora občni zbor poudariti telovadni temelj vsega sokolskega vzgojnega ustroja. Posebna komisija se je izvolila, da prouči vprašanje in naziranje, o čem naj občni zbor v splošnem razpravlja in o čem ne. — Prednjaški zbor se je nadalje zedinil v tem, da priporoča odboru ČOS., da odpošlje na pokrajinski zlet v Zagreb vzorno vrsto ČOS. ter da se priporoči ali pa pozove vse župe, naj ravno tako odpošljejo vsaka po eno boljšo vrsto, sestojeko iz prednjakov, v Zagreb.

Seja je bila določena za dva dneva, vendar je bil dnevni red že prvi dan izčrpan.

Zenski prednjaški zbor ČOS. je zboroval 24. in 25. maja. Za prihodnje leto se mesto prednjačice ČOS. ne zasede. Računa se že z dejstvom, da se vrše prihodnji tečaji že v Tyrševem domu. Zbor je odobril ustanovitev stalnih sodniških zborov in je bil sprejet tudi zadevni pravilnik. Po dolgotrajni debati je bil končno odobren slavnostni kroj za članice, ki je bele barve s pestrimi našivki in z rjavim plaščem. Dalje je bil odobren izpitni pravilnik ter so bile izvoljene tudi članice izpitne komisije, ki je skupna za članke in članice. Sprejete so bile nove, namenu odgovarjajoče skupne nadzorovalne tablice. Mnogo se je razpravljalo pri točki prednjakinjavzgojiteljica ter je zbor poudaril svoje stališče, da bo prednjaško delo prišlo do prave veljave šele takrat, ko bo celokupna vzgoja združena v prednjaških zborih.

Župne načelnice so soglasno odobrile predlog o vsesokolskem zletu l. 1926. Ravno tako se je sklenilo priporočati odboru ČOS. odpravo večjega števila telovadk na pokrajinski zlet v Zagrebu.

Dne 31. maja in 1. junija je bila seja prosvetnega zbora ČOS. Razpravljalo se je kritično o delovanju žup, odobril se je program prosvetne šole, ki se bo tesno združila s prednjaškimi tečaji za vodnike naraščaja v Nymburku. Razgovor se je vršil o skupnem delu s prednjaštvom, o delu v malih društvih. Prosvetarje se je tudi seznanilo s snovjo občnega zbora ČOS.

S tem so bila končana zborovanja glavnih zborov ČOS.; dne 15. junija bo zboroval odbor ČOS., da odobri ali pa tudi odkloni razne predloge teh vzgojnih ustanov.

V nedeljo 25. maja se je vršila predtekma, ki naj služi kot podlaga za sestavljenje vrste za olimpijado. Izbralo se je 12 bratov, ki pričnejo od 2. junija naprej s skupnim vežbanjem pod vodstvom bratov Erbena in Čade. Z veseljem se lahko ugotovi, da je v vrsti več novih bratov: Vácha, Šupčík, Koutný, Mořkovský, Kos, Karafiát, Gajdoš in Resek. Od starih mednarodnih borcev so v vrsti: Pražák, Jindruich, Virt, Klínger. — Največje težave dela sestava na drogu, toda duh v vrsti je dober in zato upamo...

Ant. Benda, Praha.

O delovanju češkoslovaškega Sokolstva.

(Poročilo 10. avgusta 1924.)

Poletni meseci veljajo v Sokolstvu za dobo, ko pokladamo javnosti račun o našem telovadnem delu, o naši vzgoji prednjaštva. Tudi je poletje čas izletov v bujno, cvetočo prirodo.

Skoraj vse župe ČOS. so priredile letos svoje župne zlete, ki so se vsi prav dobro posrečili, in sicer vsestransko, v vsaki smeri in panogi sokolskega dela. Od večjih prireditev moramo posebej omeniti krasni spominski zlet v Brnu in zelo uspeli pokrajinski zlet v Čeških Budějovicah, kjer je Sokolstvo obenem obiskalo rojstni kraj Žižke, staroslavni Trocnov. — Društva so priredila letos poleg mnogih izletov v prirodno krasoto tudi večja potovanja v manjšinsko ozemlje, da podkrepe med tujimi narodi živeče rojake.

Letos se vrše tudi nekatere prednjaške šole. Od 3. avgusta do 13. septembra bo trajala v Pragi šola ČOS. za prednjake, ki šteje 47 slušateljev, med njimi 6 Rusov. — Prosvetna šola ČOS. in tečaj za voditelje naraščaja se bosta vršila od 15. do 30. avgusta v Nymburku. Učni načrt je prirejen tako, da slede po prvih dveh dnevih, ki so posvečeni prosvetni vzgoji, predavanja, skupna obema prej imenovanima šolama, ki trajajo 4 dni, nakar se zaključijo šola s tehničnimi predavanji, ki trajajo 11 dni, ter so namenjena vodnikom naraščaja.

Članice prirede v avgustu tečaj za vadnice ženske dece in tečaj za igre; oba tečaja se izvršita v Pragi.

Zagranična župa skrbi leto za letom vsako poletje za svojo mladino, ki je edina nada, da se zagranični češkoslovaški živelj obdrži. Tudi letos je bilo omogočeno 123 dečkom in 117 deklicam prebiti poletje v sokolskih rodbinah v republiki. Večina otrok je iz Nemčije od tamkaj živečih Čehov.

Razpisani so natečaji za zletni spored leta 1926. in za skupne nastope članov, članic in naraščaja.

V Prago je sklican občni zbor češkoslovaškega Sokolstva na dan 7. decembra. Obravnaval bo med drugim nastopna vprašanja: Poročilo o delovanju ČOS. od zadnjega občnega zbora, poslovnik, izprememba pravil ČOS., pomen in važnost telesne vzgoje za narod in državo in dolžnosti države, ki izvirajo iz tega, vpeljava Tyrševega sestava in Tyrševega duha v šole, dalje utemeljitev sokolske vzgoje in metode za člana in s tem za narod, vprašanja obrambe, vzgoja in dvig prednjaštva vobče, ureditev prednjaškega dela; sokolski naraščaj, Sokol-občan, Sokolstvo in narod, Sokol in Slovanstvo, Sokolstvo in manjšine, tisk in dnevna vprašanja.

Na občni zbor pošilja vsaka župa za vsakih 1000 članov enega zastopnika po stanju članstva 31. decembra 1923., ki jih volijo društva na izrednih občnih zbora.

Sokolstvo se je povsod udeležilo skupnih Husovih proslav ter sodeluje ravno tako na Žižkovih proslavah, ki bodo trajale do oktobra.

21. julija se je vršil v «Pražském Sokole» lepo uspeli telovadni večer za udeležnike mednarodnega kongresa za znanstveno vodstvo dela, kjer so se izvajale razne točke, predstavljajoče sokolsko vzgojo. Razdale so se brošure sokolske vsebine v francoskem in angleškem jeziku. Vsi tujezemci so bili zelo očarani in oduševljeni, polni hvale o sokolskem delu.

Na predvečer 70letnice s. Renate Tyrševe se je podala deputacija ČOS. skupno z odposlanstvom odbora «Sokola Pražského», da jubilatki v imenu Sokolstva čestita. Rojstnega dneva Renate Tyrševe se je spominjal ves narod, ne samo Sokolstvo.

Sokol Pražski je priredil 7. avgusta zvečer tiho spominsko zborovanje na grobu svojega ustanovitelja Miroslava Tyrša na Olšanah, ki se ga je udeležilo skoraj vse članstvo društva in silno mnogo članstva ostalih praških sokolskih društev. Govoril je starosta br. dr. Scheiner ter so bili položeni mnogi vencji in cvetice na grob nepozabnega Tyrša. Po petju narodnih himen se je članstvo tiho in pod mogočnim vtiskom tega žalnega zborovanja razšlo na vse strani. Že 40 let je minulo, odkar dr. Tyrša ni več...

V težkih trenutkih nam je vedno v pobudo tu pa tam tak majhen, toda pomemben dogodek, ki nam dokazuje, da sokolsko delo vendar ni zastoj in da poglobitev sokolskega čuvstvovanja in razumevanje sokolske misli in dela le bolj in bolj napreduje, in to celo tam, kjer niti sokolskih društev ni. Bodi nam dovoljeno, da poročamo o takem dogodku v zadnjem času:

Vzhodnočeška župa je priredila tajni pežizlet. Društva so prehodila v glavnem one kraje, kjer do danes še ni sokolskih društev. V neki vasi je društvo počivalo. Med odmorom pristopi k načelniku starček, gotovo nad 70 let star, ki pravi: «Gospodje Sokoli, gotovo vas nečem žaliti, ako bi vam dal kako krono, da boste laže delali v tem vašem Sokolu.» — Načelnik je sicer odgovoril, da mu je mnogo več, ako se priznava sokolsko delo, kot pa denar, toda starček mu je že stisnil v roke zavojček in naglo odšel, pozdravljajoč s tihim glasom: «Na zdar in srečno pot!», ne da bi čakal zahvale ali česa drugega od presenečenega načelnika, ki je po trenutni tišini zbral svojo četo ter po danem povelju: Zbor v dvored! Četverstop v desno v bok! Hodoma hod! — zapustil vas. Šele za vasjo se je četa ustavila in določila tisočkronski starčkov dar — za Tyršev dom!

Antonin Benda, Praha.

XII. zvezne tekme italijanskih gimnastov v Firenci.

Svoječasno smo poročali, da priredi Federazione italiana nazionale di ginnastica svoje velike tekme letos v Firenci. Za telovadišče je bilo izbrano krasno mesto sredi logov in gajev, polno zdravega zraka. Udeležba je bila dovoljena razen domačemu članstvu tudi vojski, fašistovski milici, šolski mladini, gasilcem itd.

Po poročilih, ki so nam na razpolago, so potekle slavnosti zopet v slogu, ki je pri romanskih gimnastih prav običajen — mnogo vika in krika, nepravo pojmovanje discipline in pomanjkanje zmisla za red vedno silno kvarno vplivajo na potek prireditve, ki naj bi bila reprezentančna v vsakem oziru. Tudi v Firenci je osobito pri skupnih prostih vežbah kaj čudno vplivalo na gledalce, da se je po prostih vajah pričelo kar sredi telovadišča razdeljevanje diplom, darov in raznih drugih odlikovanj. Medtem so se drugi gimnasti razhajali, nekateri so na lastno roko vežbali na orodju — občinstvo je pričelo odhajati in pomešavati se v vrste gimnastov. Čuden vtisk napravi to na gledalca, vajenega reda in discipline.

Program slavnosti, ki so trajale od 23. maja do 2. junija, je obsegal dva dela. Prvi del, od 23. do 29. maja, je bil namenjen gostom. Telovadni del slavnosti so otvorile tekme vojske. Tekmovali so po večini samo posamezniki, in sicer v hoji na 10 km, v skoku v višino in daljino, teku na 100 m, metanju ročnih granat in v teku preko ovir. Posebnosti ta tekma ni nudila. Več pozornosti je vzbudila posebna tekma v prostih vajah raznih polkovnih zastopstev. Sicer niso bile vežbe težke, poznalo pa se je vzorno navežbanost. Na isti način so se vršile tekme fašistovske milice, vendar so bile deloma olajšane.

Mladina, ki se vzgaja v predvojnem telovadnem načinu, je tekmovala v dveh skupinah v okoli 80 vrstah v redovnih in prostih vajah, skoku v višino, plezanju po vrvi, metanju kamena, streljanju na povelje, teku na 700 m in preko ovir. Celoten nastop je bil zelo posrečen. Zato pa tekma skautov in fašistovske mladine ni daleko dosegla pomena in uspeha prejšnje skupine. Nastopi in tekme pomožnih zborov (policije, gasilcev itd.) so bili slabi. Nastopi so se sicer izvršili, vendar pa je bila udeležba in tudi navežbanost silno slaba. Pač pa se je vršil isti dan slavnostni spreved, ki je vreden opisa zaradi svoje pestrosti. Vodil je spreved neki višji oficir na konju. Sledile so čete vojakov in milice v sportnih oblekah raznih barv, edino oficirji so imeli svojo obleko. Vojaštvu je sledila mladina raznih

organizacij, skauti, gasilci in drugi. Nastop pri prostih vajah je bil primitiven, kakor tudi vaje same. Izvajale so se neskladno — na štetje. Vežbalo je 3300 telovadcev. Po dovršenih prostih vajah se je priredila razdelitev daril in diplom, s čimer je bil ta dan končan spored. Ves čas med predzletnimi dnevi mesto kot tako ni posvečalo slavnostim nikake pozornosti.

V glavnih dneh gimnastičnih slavnosti, 29. maja, je postalo mesto živahnije. Ob devetih je oznanil generalni prezident Capanni s tribune, da se je pričela članska tekma. Prvi dan so tekmovali mlajši telovadci v vrstah in posamezno na orodju in prosti telovadbi. Tekmovalo se je v prostih vajah, dveh predpisanih glavnih orodjih, v prostovoljnih vajah na ostalih glavnih orodjih, preskokih čez konja na šir in vzdolž, teku na 100 m, visokodalekem skoku, metanju kopja, krogle in dviganjem ročke. — Po mlajših telovadcih so tekmovali starejši (od 38 do 50 let) in veterani, stari čez 50 let. — Tekma ni bilo mnogoštevilno obiskana, opazilo se tudi ni nobene posebne navežbanosti, kakor smo jo vajeni videti pri sokolskih telovadcih. Najbolj zanimiva in tudi najštevilnejše zasedena je bila tekma vrst, ki so se je udeležili poleg Italijanov tudi Belgijci, Francozi, Švicarji in Luksemburžani. Tekmovalo se je v treh oddelkih, in sicer v redovnih vajah, prostih vajah, na konju in krogih s predpisano vajo, na drogu in bradlji s poljubno vajo ter v preskokih čez konja na šir in vzdolž. — Tekma je potekla gladko in v redu.

Naslednji dan je bila tekma mladine raznih šol ter tekma članic in dece. Članice so tekmovali v redovnih in prostih vajah, triskoku, poljubnih vajah na orodju, teku z ovirami na 60 m. Deca je vežbala proste in redovne vežbe, skok v višino in daljino, metala kroglo in tekla preko ovir.

Za skupne proste vaje članov, članic in naraščaja so bile sestavljene za vsak oddelek posebne vaje, le zadnje se je izvajalo skupno. Nastop se je izvršil tako, da so bili možje v sredi, naraščaj na eni in žene na drugi strani. Vsak oddelek je odvežbal najprej svojo posebno vajo, nato pa se je dovršila javna telovadba z epilogno skupno prosto vajo. Vežbalo je 5500 oseb. Spreveda se je udeležilo 5400 članov in 1400 članic. Zanimiva je pri sprevedu kakor pri prostih vajah pestrost barve posameznih telovadnih krojev. Vsako društvo, vsak oddelek ima drugačno obleko po kroju, po barvi — nikjer one enotnosti kot pri nas.

V splošnem je nastop italijanskih gimnastov dobro uspel ter je pokazal resno voljo in mnogo dela. Vendar pa je bil celotni nastop z ozirom na razsežnost Federacije in visokost števila članstva prav majhen. Za nas pa smo imeli eno zadoščenje — uvideli smo, da smo Sokoli glede naše metode, discipline in vzgojnega postopka na pravi poti. Š v.

* * *

Poljsko Sokolstvo. V Franciji obstoji VII. velika župa poljskega Sokolstva z 59 društvi. Priredila je letos dva prednjaška tečaja z lepim uspehom. Župa izdaja tudi svoje glasilo «Sokol Polski», ki izhaja mesečno v Parizu. — Tudi poljsko Sokolstvo se je odločilo podpirati z vso močjo mlado, toda razvijajočo se sokolsko organizacijo v Srbski Lužici. — «Sokól», list Velkopolske in Primorske velike župe, poroča tudi o naših zletih v Sarajevu in Zagrebu. — Zbor velkopolske župe se je vršil 13. aprila. Na novo se je osnovalo l. 1923. 29 društev, izločenih je bilo radi nedelavnosti 9 enot. — Velika župa je štela 8586 članov in 1689 članic v 13 župah (odgovarjajo našim okrožjem! Op. ur.) z 240 društvi. Telovadcev je bilo 2422 mož in 859 žen, 1503 naraščajnikov ter 734 naraščajnic.

Lužiskosrbsko Sokolstvo je praznovalo dne 29. junija v Chvalčicah pri Budyšinu v Gornji Lužici prvo javno telovadbo lužiskosrbskega sokolskega Związka. Pomen tega nastopa je bil tem večji, ker je bil prirejen na dan zborovanja srbske kulturne zveze «Domovina»,

ki šteje okrog 70 društev. Prvikrat so se pokazale med Lužičani rdeče srajce. Nad 60 članov broječa četa Sokolov-domačinov je vzbudila silno navdušenje pri mladini, mnogo radostnih solz pri starejših. Članov je nastopilo 45 z vajami s kratko palico, članice so izvajale vaje s kiji. Nastopila je i moška deca. — Narod je s simpatijami in pohvalo spremljal celi nastop. — Sistematično in dobro zasnovano delo brata Hermana Šlece pričenja roditi stoteran sad. 8 v.

KNJIŽEVNOST

Strokovna.

Organizacija Jugoslovenskega sokolskega saveza. Po sklepih II. jugoslovenskega sokolskega sabora v Zagrebu dne 18. avgusta 1924. sestavila starešinstvo in tehnični odbor JSS. — Knjiga, ki je ravnokar izšla s slovenskim besedilom, prinaša v pregledni obliki vse sklepe II. sabora v Zagrebu, poslovnike in pravila ter ima namen služiti kot priročna in učna knjiga za društva in sokolske funkcionarje. Izdana je na lepem papirju ter obsega 144 strani. Vsebina je razdeljena na devet delov: I. del: Ustava jugoslovenskega Sokolstva. — II. del: Resolucije, načelni in drugi sklepi II. jugoslovenskega sokolskega sabora. — III. del: Določbe o članstvu. — IV. del: Pravila saveza, žup in društev. — V. del: Organizacija tehničnih organov. — VI. del: Pravilniki in poslovniki odborov in odsekov. — VII. del: Poslovniki upravnih organov. — VIII. del: Sokolsko odlikovanje. — IX. del: Važnejši predpisi za javne nastope. — Pričujoča knjiga ima trajno vrednost, ker bodo eventualne poznejše izpremembe izdane kot dodatek k tej knjigi. Stane 40.— Din ter se naroča pri JSS. v Ljubljani.

Dr. Alojzij Homan: **Somatologija in higiena.** I. del. Človek, telo in žitje. Cena broširani knjigi Din 50.—, vezani Din 55.—. Izdala kr. zaloga šolskih knjig in učil v Ljubljani. Ta težko pričakovana somatologija, ki je namenjena za šolsko uporabo, je izšla z lepimi barvastimi in navadnimi slikami in obsega približno ono snov, ki jo zahteva župni prednjaški tečaj, oziroma izpit. Pogrešati je ne sme niti prednjak niti strokovna knjižnica.

Sokolič. Številke 6 do 8 so izšle z nastopno vsebino: 1. V Prago. — 2. V spomin brata Franceta Šlajpaha. — 3. Franjo Čiček: Na Kosovo polje! (Pesem.) — 4. Ivanko Bendič: Mala Sokolica (pesem). — 5. D. M. Bogunović: Preko zapreka cilju. — 6. Jakob Špicar: Triglav. — 7. Zašto sam stupio u Sokolsko društvo? — 8. Fr. Šmitka: Jan Žižka s Trocnova. — 9. D. M. Bogunović: Beogradsko Sokolstvo u Zagrebu. — 10. M. J. Tratar: Izlet naraščaja. — 11. J. J.: O olimpijadah. — 12. Dr. Lj. Kuščer: Prednjaška šola. — 13. Mara Baranova: Telovadni nastop s cvetnimi trakovi za ženski naraščaj. — 14. Dopisi. — 15. Glasnik.

Sljetski Vjesnik sokolske župe Rijeka. Br. 4 i 5. — Vsebina: Posvetitev kumu, kralju Aleksandru I. — P. M. Lazarevič: Sokolstvo, škola i vojska. — Dr. I. Zuccen: Istarsko Sokolstvo. — E. Gangl: Straža ob morju (pesem). — B. Š.: Polomljena krila. — St. Žakula: Granični Sokolovi. — R. Katalinić Jeretov: Tri Sokola (pesem). — Ante Brozović: Sokolska politika. — Rade Zaklanović: Vidovdan. — F. Ujčić: Sokolstvo i žena. — St. Vrdoljak: Sokolovi Istre. — Sokolovima Slobode. — Dvadesetletnica opstanka. — U. Tončević: Tebi Sokole u tudini... — F. Ujčić: Pismo Sokoliću u Istru. — Raspored svečanosti V. sleta župe Rijeka. — Svoj braći načelnicima! — Vjesniku je priložena pesem «Sokoliću» z glasbo I. Matelica.

Sljetski Vesnik III. pokrajinskog sleta u Sarajevu. Broj 8. Izleti za vreme sleta. — Sokolski trčački sastanak. — Uputstva za slet. — Napomene društvenim i župskim načelnicima. — Kratka saopštenja. — Broj 9. Pozdrav braći. — Članice na sletu. — II. zanatsko-industrijska izložba u Sara-

jevu. — Uputstva tehničkog odbora. — Uputstva zdravstvenog odseka. — Kratka saopštenja. — Broj 10.—11. Sletišta. — Program sleta. — Vožnja željeznicama do Sarajeva. — Smeštanje Sokolova po stanovima. — Kućni red pri zajedničkom stanovanju. — Narudžba sokolskih stvari. — Mali izleti. — Sokolstvo i vojska. — Načelnicima župa i društava. — Poslednja uputstva za slet. — Kratka saopštenja. — Broj 12. Milan Čurčić: Sinovima Sunca (pesem). — Dr. Sr. Perišić: Sokolski kliktaj (pesem). — Dobro nam došli! — Još jedan svetao primer. — Pomagačima sleta. — Prilozi za pozlaćene klince. — Kratka saopštenja.

Spomenica III. pokrajinskog sleta JSS. u Sarajevu. Izdanje sletskog odbora. Vsebina: M. Čurčić: Sinovima Sunca. — Laza Popović: Za sokolsku spomenicu. — Dr. Vojislav Besarović: Historijat Srpskog Sokolstva u Bosni i Hercegovini. — Dr. Srećko Perišić: Historijat Hrvatskog Sokola u Sarajevu. — Dr. Branko Čubrilović: Prosveta i Sokolska Misao. — Dr. Milan Metikoš: Našem Sokolskom Vidovdanu! — Stevan Zakula: Pred sudom. — D. M. Bogunović: Uspomena na Sokolstvo Bosne i Hercegovine. — Dr. Bogdan Vidović: Sokolski božuri. — St. Ž.: Sremskim Karlovcima. — Spomenica, ki obsega 42 strani, ima na vsaki drugi strani po najmanj eno sliko. Izdaja je zanimiva in lepa.

Spomin na sokolski Tabor v Ljubljani. Lična zgodovinska izdaja sokolskega društva Ljubljana I. ob priliki vzdave spominskih kamnov za novi sokolski dom.

Jeseniški Sokol. Ob dvajsetletnici društva in o priliki X. zleta Gorenjske sokolske župe na Jesenicah dne 12. in 13. julija 1924. izdalo Sokolsko društvo na Jesenicah. — Vsebina: Pozdrav sokolskega društva na Jesenicah. — Matija Sušnik: Dvajset let sokolskega dela na Jesenicah. — T. S.: Sokolja gnezda (pesem). — Matija Sušnik: Nekoliko statističnih in drugih podatkov. — Bojan Drenik: Spominske črtice. — Dr. M. Obersnel: Za naš «Prosvetni dom». — Janko Ravnik: Mrtvim bratom in sestram. — Spored župnega zleta.

M. Kovačič: **Snovi za nagovore.** Mariborska sokolska župa je izdala to brošurico, ki obsega 24 kratkih nagovorov pred vrsto, zbranih tako, da ima prednjak vsak mesec po dva spominska dneva. Brošurica stane 3 Din in se naroča pri Mariborski sokolski župi.

D. M. Bogunović: **Od Ujedinjenja Sokolstva do II. Sokolskog Sabora.** 2. zvezek Sokolske biblioteke. Knjižica prinaša zgodovinske podatke, misli pisca in predloge zagrebškega sokolskega društva za II. sokolski sabor.

Sokolski Vjesnik župe zagrebačke. Broj 6. Karakteristika zagrebačkog sleta. — D. M. Bogunović: Pred sokolskim saborom. — Ferdo Desaty: Za disciplinu na sletovima. — Postanak Sokolstva. — V. N.: Beogradsko Sokolstvo u Zagrebu. — Tuna: Jugoslavensko Sokolstvo pred svojim saborom. — Župski glasnik. — Jugoslavensko Sokolstvo. — Slavensko Sokolstvo. — Razno. — Broj 7. R. Katalinić Jeretov: Sletovka sokolskog sleta u Zagrebu. — D. M. Bogunović: Pred sokolskim saborom. — Borivoj Vuksan: Sokolska omladino spremaj se! — Sokolstvo pred svojim saborom. — Župski glasnik. — Jugoslavensko Sokolstvo. — Slavensko Sokolstvo. — Razno. — Sokolska kronika. — Sokolska štampa. — Broj 8. Zdravo Vaša Veličanstva! — Zdravo braćo i sestre! — Dr. O. Gavrančić: Pa bio dug i težak put... — I. Bajželj: Prosvetno vprašanje v Sokolstvu. — Ante Brozović: Jugoslavensko Sokolstvo. — Miroslav Ambrožič: Česa nam je treba? — D. M. Bogunović: Misao Sokolstva — Misao Naroda. — Dr. Milan Metikoš: Dižimo Sokolske čete na selima. — Opče misli o Sokolstvu. — N. J.: Na pragu novog doba našega Sokolstva. — Dr. P. F.: Sokoli i vojska. — Lad. Ž—k: Riječ o Sokolstvu. — S. Vrdoljak: Pažnja i tjelovježba. — Dr. Laza Popović: Osnovni pogledi na Sokolstvo. — Branko Janković: Sokolstvo na selima. — Viktor Heumer: Temelji Sokolstva. — —c.: Soko i naučnik. — Dr. Branko Mrvoš:

Sokolstvom u narod! — Ante Tadić: Historijska imena župa. — N. L.: Sokolstvo stvaralac ljudske kulture. — Vlado Vranić: Čuvajmo naše jedinstvo! — Dr. Fran Kandare: Sokolsko delo. — Sokolsko igralište. — Tuna: Pobeda jugoslovenskog Sokolstva na olimpijadi. — Župski glasnik. — Jugoslovensko Sokolstvo. — Slavensko Sokolstvo. — Razno. — Ta številka je izšla v slavnostni obliki s trobarvno naslovno stranjo in mnogimi slikami med besedilom.

Sokol. Glasilo sokolskog društva u Virovitici, God. I. Broj 1. — Vesel in značilen pojav: Uredništvo tega lista pravi: Usprkos živog nastojanja upravnog odbora, da bude u stalnoj vezi sa svojim cjelokupnim članstvom, nije dosada mogao naći zgodan način kojim bi članove na vrijeme obavijestio o radu društvene uprave. Da u buduće budu svi članovi upućeni u rad kako društva, tako župe i saveza, zaključio je upravni odbor u svojoj sednici izdavati vlastiti časopis «Sokol», glasilo Sokolskog društva u Virovitici. — Prva številka je lepo in primerno urejena ter prinaša poleg uredniškega oklica članek br. dr. O. Gavrančiča: Moj prilog, dalje D. M. Bogunovića: U Zagreb — Jugoslovensko Sokolstvo, podatke o sokolskem saboru, opozorilo na razglase starešinstva JSS, društvene vesti in kratko poročilo o pariški olimpijadi. — List bo izhajal mesečno. Želimo mu najboljših uspehov.

Sokolski Vjesnik pokrajinskog sleta u Zagrebu. Broj 2: D. M. Bogunović: U Zagreb — Jugoslovensko Sokolstvo! — Značenje zagrebačkog sleta. — Ante Brozović: Organizirajmo slet. — Sletske upute i vjesti. — Broj 3. i 4.: B. Varezić: Značenje sokolskih sletova. — Vojska na sletu. — Sletske vijesti. — Nastup Sokolova i Sokolica k prostim vježbama. — Broj 5. i 6.: Sokolovi — do vidova u Zagrebu! — Raspored sleta. — Razne upute. — Broj 7. i 8.: Poziv starešinstva JSS. — Proglas starješinstva zagrebačke župe. — Bogunović: Zagrebačko Sokolstvo. — Zagreb. — Dr. Mrvoš: Sokolska konjica. — Program. — Posebni vlakovi. — Sletske vijesti.

Sokolska župa zagrebačka je izdala ob priliki zleta v priročni obliki **Upute za učesnike** in v večji obliki lep ilustriran **Program sleta i svečanosti** s primernimi članki in opisi.

Sokolski vestnik župe Ljubljana I. Štev. 5. Vsebina: Poziv starešinstva. — † Brat Anton Vidmar (s sliko). — Dr. Viljem Krejči: Čitajte sokolske liste. — V. Kocijan: Enakost — bratstvo. — Spored slavnosti na Taboru. — Anuška Cigojeva: Vadbeni načrt za ženske oddelke. — Dopisi. — Župne vesti. — Listnica upravnštva. — Štev. 6. Vsebina: Pariz. — V. Švajgar: Naši javni nastopi. — V. K.: Več zmisla. — Bojan Drenik: Anton Vidmar. — V. Š.: Delo v okrožjih. — Tabor. — Pokrajinski zlet v Zagrebu. — Župna tekma moškega in ženskega naraščaja. — Vodnicam naraščaja in dece. — Vadbeni načrt za ženske oddelke. — Savez. — Dopisi. — Župne vesti.

— — — — — Za naše knjižnice.

Uredništvo je prejelo:

Dr. Ljud. Pivko: **Proti Avstriji.** Četrta knjiga: Carzanska noč.

Povest o svatbi kralja Jana, knjiga za male in velike otroke. V češčini spisal V. Riha. Prevedel Karel Přibil. Izdala in založila Učiteljska tiskarna v Ljubljani. Cena elegantno vezani knjigi 16 Din.

Iz dni trpljenja, mladinski spisi od Andreja Rapeta, VIII. zvezek. Izdala in založila Učiteljska tiskarna in Ljubljani. Cena trdo vezani knjigi 15 Din.

Kresničice. Karafiat. Za male in velike otroke. Iz češčine prevedel dr. Fr. Bradač. Založila Učiteljska tiskarna, Ljubljana 1924. Cena trdo vezani, ilustrirani knjigi 20 Din.